

N:o 63.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 18 Maj 1885.
 — — — — Andra Kammaren den 18 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ny värnpligtslag.

(Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 23 och 56.)

Till Konungen.

I proposition af den 9 sistlidne Januari har Eders Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, för den händelse Riksdagen godkände Eders Kongl. Maj:ts under samma dag till Riksdagen aflåtna propositioner angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter och om lindring i rustnings- och roteringsbesvären, jemväl antaga ett förslag till värnpligtslag af den lydelse, propositionen utvisar.

Vid behandling af denna Eders Kongl. Maj:ts proposition har Riksdagen funnit sig icke kunna bifalla densamma i oförändradt skick, men har för sin del antagit en *Värnpligtslag* med följande, från de af Eders Kongl. Maj:t föreslagna skiljaktiga bestämmelser.

Beträffande då först hufvudbestämmelserna i förslaget, så har Riksdagen ansett, att hvarje svensk man skall vara värnpliktig från och med det år, under hvilket han fyller tjuguet år, till och med det, under hvilket han fyller trettiotvå år; att tjenstetiden i beväringen skall utgöra sex år, samt att den värnpliktige under derpå följande sex år skall vara skyldig att, då så erfordras, i landstormen tjena fäderneslandet. Riksdagen har sålunda ur förslaget uteslutit hela det beväringens andra uppbåd, som i Eders Kongl. Maj:ts proposition förekom, samt härigenom och genom en minskning med två år i den tid, värnpliktig skulle vid

behof deltaga i landstorm, förkortat värnpligtstiden med åtta år. Den landstorm, Riksdagen nu föreslår, skulle hafva samma skyldigheter som dem, hvilka borde ålegat landstormen enligt Eders Kongl. Maj:ts proposition. Dock skulle landstormen blifva rullförd, på sätt i Eders Kongl. Maj:ts proposition är föreskrifvet om beväringens andra uppåd, men utan att landstormsmännen sjelfve härigenom skulle i någon mån be- tungas, vare sig genom skyldighet att anmäla flyttning eller genom skyldighet att inställa sig vid mönstring. Genom denna anordning skall landstormen, derest Konung och Riksdag vid krigstillfälle så skulle besluta, lättare kunna användas i vidsträcktare mån, än enligt den af Riksdagen antagna lagen är händelsen.

Öfningstiden i fredstid har Riksdagen ansett böra bestämmas till fyratiotvå dagar samt öfningarna fullgöras, vid rytteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och flottan under det första värnpligtsåret, samt vid fotfolket och trängen under två år med tjugusju dagar under det första värnpligtsåret samt femton dagar under det derpå följande.

Hvad Riksdagen i nu anförda afseenden föreslår har påkallat om- redaktion, förutom i § 1 och § 27 mom. 1 af Eders Kongl. Maj:ts för- slag, äfven på åtskilliga andra ställen i förslaget.

Enligt mom. 2 af § 27 i Eders Kongl. Maj:ts förslag skulle från deltagande i de femton första dagarnes vapenöfningar befrias värnpliktig vid hären, om han, vid anställd pröfning, visade sig dels hafva förvärfvat den skjutskicklighet, som af rekryt fordras för att blifva godkänd i skjutning, dels ock ega den färdighet i vapenföring, marsch och manö- ver, som af värnpliktig under motsvarande öfningstid i allmänhet vinnes. Denna undantagsbestämmelse inkom i förslagen till värnpligtslag på en tid, då de öfver allt i riket bildade, af talrika medlemmar bestående frivilliga skarpskytteföreningarne förlänade bestämmelsen en verklig be- tydelse. Sedan nu de allra flesta af dessa skarpskytteföreningar upplöst sig helt och hållet eller öfvergått till skyttegillen och skytteförbund, hvilka icke öfva sina medlemmar i marsch och manöver, samt stadgandet sålunda förlorat sin vikt, har Riksdagen icke ansett det nödigt att fort- farande bibehålla denna undantagsbestämmelse, helst genom dess uteslu- tande den med hvarje svensk mans värnpligt följande skyldigheten att undergå viss tids vapenöfning kommer att blifva mera lika för alla.

Riksdagens beslut i afseende å värnpligtstiden har påkallat en ändring uti bestämmelsen i § 27 mom. 3 af Eders Kongl. Maj:ts förslag.

Enligt § 2 af Kongl. kungörelsen angående den allmänna bevärin- gen den 13 November 1860 skall för närvarande allt det till rikets handelsflotta hörande sjöfolk, som är å sjömanshusen eller i magistra-

ternas rullor inskrifvet, så ock sjökaptener och styrmän, hvilka aflagt de för befälhafvare eller styrmän å svenskt handelsfartyg i författningarne föreskrifna kunskapsprof, äfvensom maskinister å ångfartyg, tillhörande enskilde personer eller bolag, emot det att de äro befriade från all vapenöfning eller tjenstgöringsskyldighet med beväringmanskapet i fredstid samt i öfrigt åtnjuta de i kungörelsens §§ 25 och 34 bestämda förmåner, vara pligtige att under krig tjenstgöra å Eders Kongl. Maj:ts flotta från och med året näst efter fyllda tjugu år till och med det år, då trettiofem års ålder uppnås; dock att den härifrån skall vara befriad, som före inträdet i sjömansyrket fullgjort sin beväringsskyldighet. Enligt § 27 mom. 3 i Eders Kongl. Maj:ts förslag skulle från all öfning i fredstid befrias, utom lotsar och lotslärlingar, värnpliktig, som styrkte, att han vid ingången af det år, då han fyller tjuuguett år, varit vid sjömanshus inskrifven minst fyra år och deraf under minst tolf månader haft anställning i utrikes sjöfart, med skyldighet likväl att för åtnjutandet af sådan befrielse tillhöra flottans reserv under hela hans värnpligtstid. Om nu, med den förändring i värnpligtstiden, Riksdagen föreslår, detta stadgande bibehölles oförändradt, skulle följden blifva, att, under det öfrige svenske medborgare underkastade sig en utsträckt värnpligt, nu ifrågavarande kategori deremot erhöle befrielse från den utsträckta vapenöfningen på lindrigare vilkor än förut från den kortare vapenöfningen. Riksdagen har till följd häraf och på det att i alla händelser i flottans reserv må vara att påräkna tillräckligt antal sjövandt manskap, funnit, att tiden för ifrågavarande värnpligtiges qvarstående i flottans reserv utan någon som helst orättvisa kan och jemväl bör utsträckas till och med det kalenderår, under hvilket det fyrationde året uppnås. Dese värnpligtige, hvilka nu hafva tjenstgöringsskyldighet å flottan i krig under tio år längre, än beväringstiden varar för öfrige medborgare, skulle, med denna bestämmelse, i flottans reserv qvarstå endast åtta år längre, än värnpligtstiden varar för öfrige värnpligtige.

I sammanhang med det till hälften minskade antalet årsklasser i beväringen står det stadgande, Riksdagen föreslår i § 34. Det torde nemligen få anses vara af synnerlig vikt att, oafsedt minskningen i beväringens årsklasser, dock i beväringen under den förut föreslagna tid eller till och med trettio två års ålder bibehålla dem, som innehaft anställning vid härens eller flottans stam under minst två år och således, såsom de der erhållit full soldatutbildning, måste i hög grad vara egnade att vid ifrågakommande mobilisering användas såsom underbefäl och stamtrupp för beväringen. Någon orättvisa mot ifrågavarande medborgare kan icke sägas härigenom begås, då denna skyldighet såsom lagbestämd och följ-

aktligen allmänt känd blifver ett vilkor vid ingående af kapitulationen. Om ock till följd af nämnda vilkor löneförmånerna för manskapet vid värfvade armén måste sättas något högre än tillföre, motväges dock denna uppoffring från statens sida i långt öfvervägande mån af den fördel i ökad försvarskraft, staten vinner af stadgandet.

Riksdagen har ansett, att i § 38 af dess förslag den bestämmelse borde gifvas, att befälhafvarne inom inskrifnings-, bataljons- och kompaniområdena under fredstid äro befälhafvare äfven för landstormen inom motsvarande områden, samt att befälhafvare för afdelningsområdes landstorm förordnas af fördelningsgeneralen. Genom en dylik anordning både förenklas landstormens organisation och sättes den i närmare samband med den beväring, till hvars ersättnings- och förstärkningsmanskap den kan komma att vid hemortens försvar användas. I enlighet härmed har Riksdagen ur förslaget uteslutit § 37 i Eders Kongl. Maj:ts förslag och omredigerat § 39 (§ 38 enligt Riksdagens förslag). Med anledning af nämnda uteslutning förändras numreringen å efterföljande §§ äfvensom hänvisningar till sålunda till nummerföljden ändrade §§.

I § 31 af Eders Kongl. Maj:ts förslag stadgas, att till tjänstgöring inkallad värnpliktig skall vara underkastad de i krigslag gifna bestämmelser, så väl under all tjänstgöring och under marscher, då han står under militärbefäl, som ock i fråga om åtlydnad af påbud, hvarigenom han inkallas till tjänstgöring. Riksdagen har, vid öfvervägande af detta stadgande, funnit försummad inställelse till vapenöfning i fredstid böra undantagas från påföljd af straff efter krigslag. Den i krigslag gifna bestämmelse, som härutinnan är närmast tillämplig, torde vara hvad Strafflagen för krigsmakten den 7 Oktober 1881 i 62 och 68 §§ stadgar derom, att, om krigsman, som hör till manskapet och blifvit särskildt till tjänstgöring inkallad, underlåter att sig inställa, utan att derför ega laga förfall eller sådant, så fort ske kunnat, hos vederbörande befälhafvare anmäla, han skall, när undanhållandet räckt öfver åtta dagar, såsom rymmare beläggas första gången med disciplinstraff af sträng arrest, och dömas andra gången till fängelse i högst sex månader, tredje gången till fängelse från och med sex månader till och med ett år, samt fjerde och följande gånger till straffarbete från och med sex månader till och med två år; men, om frånvaron var kortare, beläggas för olofligt undanhållande med disciplinstraff, dock att, der återfall i brottet sker och omständigheterna äro synnerligen försvårande, fängelse i högst sex månader må ädömas. Dessa stadganden synas Riksdagen både till affattning och straffbestämmelser endast kunna vara afsedda för tillämpning å dem, som gjort krigstjensten till sitt yrke, samt vara meddelade

med hänsigt till helt andra förhållanden än uraktlåten inställelse till vapenöfning i fredstid från en värnpligtigs sida, hvadan Riksdagen ansett krigslag icke heller för framtiden böra för sådant fall tillämpas, utan dylik uraktlåtenhet fortfarande, såsom hittills, böra bestraffas med böter. Riksdagen har föreslagit dessa böter till dubbla beloppet mot böter för förfallolöst uteblifvande från inskrifningsförrättning, hvarjemte Riksdagen ansett det äfventyr af hemtning på egen bekostnad, som dylikt uteblifvande medför, äfven kunna i förevarande fall lämpligen stadgas. Bestämmelse i sådant hänseende har inrymts i § 41 af Riksdagens förslag såsom ett tredje moment, samt i tillämpligheten af bestämmelsen i § 31 af Eders Kongl. Maj:ts förslag den inskränkning skett, att beträffande åttlydnad af påbud om inkallande i tjenstgöring värnpliktig skulle vara underkastad krigslag endast i fråga om åttlydnad af påbud, hvarigenom han *vid utbrott af eller fara för krig* inkallas till tjenstgöring.

Eders Kongl. Maj:t har under § 46 föreslagit den bestämmelse, att förseelser mot värnpligtslagen skola åtalas af *allmän åklagare*, hvilket innebär, att åtal i nämnda afseende skall anställas vid laga domstol.

Denna bestämmelse anser sig Riksdagen icke kunna godkänna i den allmänlighet, i hvilken bestämmelsen är affattad. Mycken onödig omgång och dermed följande kostnader ej mindre för den felande värnpligtige än för staten skulle uppstå genom ett dylikt stadgandes tillämpning.

Kongl. kungörelsen om utskrifningssättet och inrättningen af allmänna beväringsskapet den 27 Oktober 1812 innehåller icke stadganden om bötespåföljd för uteblifvande. Enligt 1 § 2 mom. af förordningen angående allmänna beväringsskapets mönstringar och öfningsmöten den 13 Februari 1849 skulle emellertid Konungens Befallningshafvande uti de kungörelser, hvarigenom de beväringsskyldige, som borde undergå mönstring, blefve kallade att sig å mönstringsstället infinna, utsetta lämpligt vite för beväringsskyldigs uteblifvande; hvaremot fortfarande något ansvar icke fans stadgadt för den, som, ehuru vid mönstringen approberad, likväl uteblefve från sjelfva vapenöfningen eller beväringsmötet. Emellertid och då ett sådant uteblifvande från vapenöfningen ganska ofta under de närmast föregående åren egt rum, samt 18 § i Kongl. kungörelsen den 13 Februari 1849, i fråga om ansvar efter krigsartiklarne, icke kunde eller borde för detta fall i fredstid tillämpas, ansåg Kongl. Maj:t, enligt cirkulär till samtliga Dess Befallningshafvande den 15 Februari 1859, att, till förekommande af dylika försök att undandraga sig beväringsskyldighets fullgörande, lämpligt vite jemväl

borde stadgas för inmönstrad beväringsskyldig, som utan laga förfall till vapenöfningen sig icke instälde, och förordnade följaktligen:

att beloppet af vitet för uteblifvande vid vapenöfningarne skulle bestämmas till dubbelt emot det, som utsattes för frånvaro vid mönstringen;

att, vid aflemmandet till militärbefälet af årets exercisskyldiga beväringsmanskap, kronobetjeningen borde skriftligen uppgifva icke allenast antalet af dem, som vid de utlysta samlingsplatserna sig icke instält, utan äfven, så vidt möjligt vore, orsaken till deras uteblifvande; hvilket allt sedermera uti inryckningsförslaget borde anmärkas; samt

att anmälan om dem, som uteblifvit, borde af regements- eller corpschefen derefter göras hos Konungens Befallningshafvande, som äfven skulle erhålla en dylik underrättelse från kronobetjeningen, för att kunna vidtaga nödiga åtgärder för vitets uttagande af den försumlige samt om hans inställelse vid följande årets vapenöfning, derest han icke, utan tidsutdrägt, kunde anträffas och till vapenöfningen å vederbörlig mötesplats genast inställas, hvarom kronobetjeningen då, utan afvaktan på särskilda ordres från Konungens Befallningshafvande, skulle ega att gå i författning; och borde hemtningskostnaden af karlen, så framt tillgång hos honom funnes, ersättas.

Här var sålunda, beträffande ansvaret för uteblifvande ej mindre från mönstring än från vapenöfning, fråga om *vite*, hvilket Konungens Befallningshafvande förelade i de kungörelser, hvarigenom de beväringsskyldige inkallades till mönstring eller vapenöfning, och det föll sig då ock naturligt, att det sedermera var *Konungens Befallningshafvande*, som, vid uteblifvande, ålade utgifvande af vitesbeloppet. Saken stälde sig något annorlunda, sedan i förordningen angående den allmänna beväringens mönstringar och öfningsmöten den 9 Februari 1861 § 11 mom. 5 och § 21 stadgats viss bötespåföljd för uteblifvande från mönstring och vapenöfning. Visserligen kallades i förordningens §§ 3 och 21 påföljden *vitesbot*; men då hvarken nämnda förordning eller Kongl. kungörelsen angående den allmänna beväringen den 13 November 1860 innehöll någon uttrycklig bestämmelse derom, att böternas utgifvande skulle åläggas af Konungens Befallningshafvande, samt 1869 års författning i sin § 40 äfven talade om den andel i viten och böter enligt beväringsförfattningarne, som skulle tillfalla åklagaren, hafva icke inom alla län Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansett sig kunna fortfarande sjelfve tillämpa bötespåföljden, utan låtit för böternas ådömande allmän åklagare vända sig till laga domstol. Emellertid hafva särskildt under sist förflidit år fallit flera Eders Kongl. Maj:ts utslag, hvari Eders Kongl. Maj:t fastställt Svea Hofrätts utslag med förklarande, att »sådant mål

icke vore af beskaffenhet att tillhöra domstols pröfning». Öfver de af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i dylika mål meddelade beslut fullföljes talan hos Eders Kongl. Maj:t i Landtförsvars- eller Sjöförsvarsdepartementet. Riksdagen tror icke, att det vid antagande af ny värnpligtslag kan vara skäl att afvika från den ordning i nu ifrågavarande afseende, hvilken hittills allmännast och med fördel tillämpats, hvadan Riksdagen i § 46 föreslagit bestämmelser, likartade med dem, som beträffande böter i mantalsskrifningsmål gälla på grund af § 11 i förordningen angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande den 20 Juli 1861.

Den af Riksdagen föreslagna redaktion utmärker, att i det fall, att vid inträffadt uteblifvande, vid inskrifningsförrättning vederbörande inskrifningsnämnd, vid mönstring den militärperson, som förrättar mönstringen, och vid vapenöfning vederbörande chefsembete *godkänner* företedt intyg enligt § 44 om sjukdom, den värnpligtige icke behöfver upptagas på de till Konungens Befallningshafvande ingående förteckningar å de uteblifne. Då bedömandet, huruvida företedt intyg om sjukdomsförfall motsvarar de fordringar å sådant intyg, derest det skall anses giltigt, som § 44 innehåller, är af helt och hållet yttre formel natur, har man trott sig kunna, till undvikande af onödig omgång, öfverlemnna ett dylikt *godkännande* åt ofvan nämnda myndigheter.

Det i § 46 stadgade förfarande har emellertid icke ansetts lämpligen böra ifrågakomma beträffande bötesyrkanden enligt § 40 för åsidosättande af föreskrifterna i § 33 mom. 2 och 3, enär här vid lag kunna förete sig en mängd omständigheter, hvilka torde böra pröfvas af laga domstol, hvadan § 45 erhållit en härå syftande affattning.

Hvad vidare angår detaljändringar i den af Eders Kongl. Maj:t föreslagna lagtext, så har Riksdagen dels för att tydligen utmärka, att inskrifningsförrättningarne skola ega rum inom de särskilda kompaniområdena, dels ock för att lemna föreskrift derom, att der, såsom fallet ofta kan vara t. ex. i Norrland, kompaniområdes vidsträckthet dertill föranleder, särskild inskrifningsförrättning bör ega rum inom hvarje afdelningsområde, åt första momentet af § 13 gifvit en annan affattning, än den af Eders Kongl. Maj:t föreslagna.

§ 15 har undergått en obetydligare förändring i några der begagnade uttryck.

I § 18, andra stycket, har Riksdagen uteslutit orden: »Nämndens ordförande och ledamöter hafva lika rösträtt», enär detta torde, der särskild bestämmelse om annat röstberäkningssätt icke är gifven, framgå ur allmänna grundsatser, hvaremot nästa punkt erhållit följande affatt-

ning: »Falla vid omröstning till beslut rösterna lika, gälle den mening, ordföranden biträder».

I § 19 har Riksdagen funnit erforderligt att uttryckligen angifva, att inskrifningsnämnd sammankallas af Konungens Befallningshafvande i *det län, hvartill största delen af bataljonsområdet hörer.*

I § 21 har Riksdagen infört bestämmelse derom, att, om vederbörande landshöfding har förfall att tjenstgöra som ordförande i inskrifningsrevision eller om landshöfdingens embete är ledigt, då inskrifningsrevisionen sammanträder, vederbörande landssekreterare skall inträda såsom i hans ställe ordförande i inskrifningsrevisionen; hvarjemte i samma paragrafs andra stycke tillagts orden: »i kommandoväg» för att angifva den ordning, i hvilken, derest befälhafvare för inskrifningsområde i egenkap af befälhafvare för bataljonsområde deltagit i inskrifningsnämnds förhandlingar, annan lämplig militärperson skall i hans ställe förordnas till ledamot i den inskrifningsrevision, som har att till pröfning upptaga samma nämnds beslut.

I § 22 mom. 1 b) har för tydlighetens skull ordet »granska» blifvit utbytt mot »granska och, der så skäligen finnes, ändra».

Beträffande § 44 (§ 45 i Eders Kongl. Maj:ts förslag) har Riksdagen ansett, att der ifrågavarande förfall äfven bör kunna styrkas genom intyg af *ledamot* i kommunalnämnden och i paragrafen infört bestämmelse härom.

Under § 47 har Riksdagen meddelat föreskrift, att böter enligt nu ifrågavarande lag skola, vid bristande tillgång till deras gäldande, förvandlas enligt allmän strafflag, en bestämmelse, som icke förekommer i Eders Kongl. Maj:ts proposition, men som, vid jemförelse med innehållet i 8, 9 och 10 §§ af förordningen om nya strafflagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall den 16 Februari 1864, torde befinnas erforderlig.

Under § 48 har Riksdagen infört hvad § 46 i Eders Kongl. Maj:ts förslag innehåller om användning af bötesmedel, som inflyta på grund af lagen, men med sådan affattning, att deraf må frångå, att den på grund af § 40 i 1860 års kungörelse samt § 28 i 1861 års förordning nu bestående *Beväringssmanskapets Invalid- och Pensionsfond* bör sammanslås till en fond med de medel, som på grund af bestämmelsen i denna paragraf kunna komma att inflyta.

Med anledning af det sålunda förändrade innehållet i Art. IX har dess rubrik äfven blifvit förändrad.

Bestämmelsen i § 49 (§ 47 i Eders Kongl. Maj:ts proposition) har

undergått omredigering, hufvudsakligen med anledning af det förhållande, Riksdagen nu går att närmare omförmåla.

1860 års kungörelse innehåller tvenne stadganden, som icke egentligen angå den allmänna beväringen, utan innefatta för rust- och rotehållare vissa förmåner, hvilka, tillkomna i sammanhang med införandet af den allmänna beväringen, icke torde vara afsedda att nu i sammanhang med antagandet af denna värnpligtslag upphävas. Dessa ur 1812 års kungörelse hemtade stadganden äro med den omredaktion och tillägg, det senare stadgandet erhållit i Kongl. kungörelsen den 13 Februari 1849, upptagna i §§ 5 och 39 af 1860 års kungörelse samt lyda sålunda:

§ 5.

»Vill delegare i båtsmans-, ryttare- eller ständigt rotehåll, som är till utskrifning förbunden, sjelf utgå för ledig rote eller rusthållsnummer, och har han dertill bevisligen antagen blifvit, vare honom förbehållet att, i likhet med beväringssmannskapet, afgå från krigstjensten vid slutet af det år, med hvilket hans beväringssligt skulle tilländagå.»

§ 39.

»Mom. 1. Sedan, vid utbrott af krig, indelta armén eller båtsmanshållet enligt gällande författningar blifvit kompletteradt, upphör, under den tid kriget varar, rust- och rotehållares rekryteringsskyldighet, hvilken deremot, efter återstæld fred, vidtager tre månader efter det trupperna återkommit till sin hemort, så framt icke Vi af särskilda omständigheter skulle finna för godt att en längre vakanstid tillåta.

»Mom. 2. Alla vid indelta armén och båtsmanshållet under krig uppkommande vakanser skola genast fyllas med beväringssmannskap, hvilket dock endast må tills vidare uti de ledigblifna ordinarie numren insättas, så vida icke beväringsskarlen efter slutadt krig åstundar att, på de i senaste legokontraktet betingade vilkor, i numret kvarstå, i hvilket fall sådant ej må af rust- eller rotehållaren förvägras, utan dylikt med beväringsskarl fylldt nummer i allt anses såsom behörigen rekryteradt, med deraf följande ömsesidiga rättigheter och skyldigheter.»

Då nu enligt den ifrågavarande paragrafen, sådan den lyder i Eders Kongl. Maj:ts proposition, 1860 års kungörelse i dess helhet skulle upphöra att gälla, komme, om propositionen i denna del oförändrad bifölles, jenväl nämnda tvenne stadganden att upphävas. För att förekomma detta har Riksdagen ansett särskildt undantag för dessa stadganden er-

fordras, så att de, oaktadt upphäfvandet i öfrigt af 1860 års kungörelse, fortfarande må vara i kraft.

Vid öfverläggningarna inom Riksdagen angående § 53 (§ 49 i Eders Kongl. Maj:ts förslag) har påpekats önskvärdheten deraf, att i sammanhang med nu ifrågavarande värnpligtslag en revision måtte företagas af bestämmelserna i den konvention, som gäller för den å Gotland inrättade nationalbeväring; men har Riksdagen, som delar uppfattningen om önskvärdheten af en sådan revision, ansett frågan härom vara en särskild fråga, hvilken hvarken kan eller bör företagas i sammanhang med nu förevarande förslag. För att tydiligen utmärka, att invånarna på Gotland tills vidare skola i *alla afseenden* stå utanför tillämpning af denna lag, har Riksdagen ansett paragrafen böra i sådant syfte erhålla en annan affattning än i Eders Kongl. Maj:ts proposition.

Riksdagen har vidare funnit det för hela lagen så betydelsefulla stadgandet derom, att lagen icke må ändras eller upphävas utan Konungs och Riksdags sammanstående beslut, böra meddelas för sig fristående i en särskild § 51.

Då det ur flere synpunkter förefallit Riksdagen önskligt, att den ökning med tolf dagar i öfningstiden, hvilken Riksdagen nu föreslår, måtte endast successivt inträda, har Riksdagen under § 52 i sådant syfte föreslagit särskilda öfvergångsbestämmelser, i hvilka äfven inrymts den, som förekommer i Eders Kongl. Maj:ts förslag under § 48. I sammanhang härmed har Riksdagen i lagförslagets slut insatt en ny rubrik: »*öfvergående stadganden*», under hvilken intagits, utom nyss omförmälda bestämmelser om öfningstiden under § 52, äfven under §§ 53 och 54 de bestämmelser, som i Eders Kongl. Maj:ts förslag återfinnas under §§ 49 och 50. Bestämmelserna i den i Eders Kongl. Maj:ts förslag förekommande § 51 hafva i Riksdagens förslag såsom §§ 50 och 51 flyttats framför de öfvergående stadgandena.

På grund af hvad Riksdagen nu inför Eders Kongl. Maj:t anført, har Riksdagen, som funnit sig icke kunna bifalla Eders Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ny värnpligtslag i oförändradt skick, för sin del antagit en

Värnpligtslag

af den lydelse, bilagan Litt. A. till denna skrifvelse utvisar.

Med undersåtlig vördnad:

Stockholm den 18 Maj 1885.

Bil. Litt. A.

Värnpligtslag.

Art. I.

Allmänna bestämmelser.

§ 1.

*Värnpligt
och värn-
pligtsålder.*

Hvarje svensk man är värnpliktig från och med det kalenderår, under hvilket han fyller tjuguet år, till och med det, under hvilket han fyller trettiotvå år.

§ 2.

Frikallelse.

Från värnpligtens fullgörande frikallas den, som till följd af lyte, sjukdom eller annan dylik orsak är till tjenst vid rikets försvar oför- mögen.

§ 3

*Beväring och
landstorm.*

1. Värnpligten fullgöres i beväringen och landstormen. Tjenste- tiden i beväringen är sex år.

I krigstid bestämmer dock endast behovet tjenstetidens längd för det uppkallade manskapet.

2. Under den tid värnpliktig icke tillhör beväringen, tillhör han landstormen.

§ 4.

*Värnpligtens
fullgörande
i hären och
flottan.*

Beväringen tillhör hären eller flottan, landstormen endast hären.

§ 5.

*Tiden för in-
skrifning.*

1. Värnpliktig är skyldig att inställa sig till inskrifning i hären eller flottan det år, han fyller tjuguet år.

2. Tjenstetiden enligt § 3 mom. 1 beräknas från början af nyss nämnda år, äfven om den värnpligtige till följd af laga förfall eller beviljad uppskof först ett senare år skulle blifva inskrifven. *Tjenstetid.*

Har sådan senare inskrifning skett till följd af den värnpligtiges förfallolösa uteblifvande, räknas tjenstetiden från början af inskrifningsåret.

Inställer inskrifven värnpliktig sig icke till tjenstgöring det år, han första gången blifvit till vapenöfning inkallad, räknas hans tjenstetid från början af det år, han inträder i tjenstgöring.

§ 6.

Äfven före det år, värnpligten inträder, må yngling anmäla sig till inskrifning och dervid uppgifva den truppafdelning eller flottans station, hvilken han vill tillhöra. För bifall härtill erfordras, att han är till krigstjenst duglig och i öfrigt lämplig till den tjenst, hvartill han anmäler sig. *Tidigare inskrifning kan medgifvas.*

Han tillhör likväl beväringen, intill dess sex år förflutit från och med det år, då han fylde tjuguettt år.

Hvad i denna lag stadgas om värnpligtige gäller i tillämpliga delar för de enligt denna paragraf inskrifne, äfven innan de i värnpligtsåldern inträdt.

§ 7.

Vapenför värnpliktig inskrifves till vapentjenst, öfrige värnpligtige till annan befattning vid hären eller flottan, hvartill de må finnas lämplige. *Värnpligtigs tjenst.*

§ 8.

Rörande inskrifne värnpligtiges befrielse från tjenstgöring under krigstid meddelar Konungen de föreskrifter, som för rikets tjenst och det allmännas behof finnas vara påkallade. *Befrielse under krigstid.*

§ 9.

Värnpliktig, som är lagstadd eller annorledes i annans tjenst eller arbete antagen, må ej af husbonde eller arbetsgifvare hindras att i behörig tid inställa sig till inskrifning, vapenöfning eller annan tjenstgöring. *Värnpliktig får ej hindras att inställa sig.*

§ 10.

*Värnpliktig,
som är förlustig med-
borgerligt
förtroende.*

Värnpliktig, som är förlustig medborgerligt förtroende, må ej vapen-
öfvas, utan skall till lämpliga arbeten användas.

Art. II.

Om inskrifning till utgörande af värnpligten.

§ 11.

*Inskrifnings-
områden.*

1. Riket indelas för de värnpligtiges inskrifning uti visst antal in-
skrifningsområden.
2. Hvarje inskrifningsområde delas i visst antal bataljons-, kompani-
och afdelningsområden.
3. För hvarje af här nämnda områden förordnas en befälhafvare.

§ 12.

*Rullföringen
öfver de
värnpligtige.*

1. Vederbörande mantalsskrifningsförrättare åligger att, sedan man-
talsskrifningarna blifvit afslutade, med ledning af mantalsslängderna och
i enlighet med de föreskrifter, Konungen utfärdar, uppsätta fullständiga
listor öfver beväring och landstorm till grund för den stamrulla, som
skall föras öfver de värnpligtige inom hvarje kompaniområde. Dessa
listor skola för granskning öfversändas till vederbörande pastorsembeten,
hvilka genom anteckning å dem böra upplysa, dels om någon af deruti
upptagne värnpligtige affidit eller afflyttat till annan ort, som, då den
är känd, bör uppgifvas, dels om och hvilka utom de å listorna upptagne,
men till samma åldersklasser hörande personer efter mantalsskrifningen
inflyttat i församlingen, hvarefter listorna, bekräftade med vederbörande
pastorers underskrifter, skola af dem till mantalsskrifningsförrättaren
återsändas. Mantalsskrifningsförrättaren insänder dessa listor, behörigen
transporterade och summerade, till Konungens Befallningshafvande, som
ofördröjligen öfversänder dem till inskrifningsområdets befälhafvare. Om
den tid, inom hvilken mantalsskrifningsförrättare samt pastorer skola
fullgöra förberörda åligganden, varder särskildt stadgadt.

2. Direktionerna öfver sjömanshusen skola på sätt och inom tid,
som Konungen bestämmer, hvarje år insända uppgift å de i sjömans-
husens register inskrifne värnpligtige till Konungens Befallningshafvande,

som ofördröjligen öfversänder äfven dessa uppgifter till inskrifningsområdets befälhafvare.

3. Denne befälhafvare låte derefter upprätta fullständiga rullor öfver inskrifningsområdets värnpligtige.

4. Presterskapet samt landstatens tjenstemän, synnerligen mantals-skrifningsförrättare, så ock direktionerna öfver sjömanshusen, vare pligtige att, i allt hvad på dem kan ankomma, tillhandagå vederbörande befäl med de upplysningar och det bistånd, som af dem kunna äskas för de värnpligtiges redovisande och inskrifning.

5. Der anteckningar motsvarande husförhörslängderna föras af annan myndighet än presterskapet, skola presterskapets skyldigheter enligt denna paragraf åligga sådan myndighet.

§ 13.

1. Hvarje år skall inom de särskilda kompaniområdena, eller, der kompaniområdes vidsträckthet dertill föranleder, inom dess särskilda afdelningsområden, å tider och ställen, som, efter det inskrifningsområdets befälhafvare blifvit hörd, bestämmas af Konungens Befallningshafvande, inskrifning förrättas med de värnpligtige, som under året fylla tjuguet år, samt med de äldre värnpligtige, hvilka vid föregående inskrifningsförrättningar bort vara tillstädes, men uteblifvit eller vid sådan förrättning erhållit uppskof med inskrifning.

*Värnpligtigs
inskrifning.*

2. Värnpliktig, som är inskrifven vid sjömanshus, redovisas inom det inskrifningsområde, der sjömanshuset är beläget.

3. Inkallelse till inskrifningsförrättning verkställes af Konungens Befallningshafvande genom kungörelse.

§ 14.

Vid inskrifningsförrättning är hvarje till densamma inkallad värnpliktig skyldig att personligen inställa sig med undantag af den, som är inskrifven å sjömanshus.

*Personlig
inställelse
och mot-
tagande af
inskrifnings-
bok.*

Till inskrifningsförrättning skola vederbörande tjenstemän införskaffa de värnpligtiges prestbetyg.

Efter inskrifningen erhåller den värnpligtige en inskrifningsbok, hvori skall af vederbörande befäl antecknas hvad som beträffande hans värnpligt är af vigt att kunna styrka, såsom fullgjord tjenstgöringsskyldighet med mera dylikt.

§ 15.

*Inskrifning
utom hem-
orten.*

Värnpligtig må undergå inskrifning å den ort, der han vistas, äfven om han derstädes icke är mantalsskrifven, men skall i sådant fall hos vederbörande inskrifningsnämnd anmäla sig och dervid förevisa prestbetyg, hvilket han är skyldig att sjelf sig förskaffa. Sådan värnpligtig anses dock fortfarande tillhöra det område, der han är mantalsskrifven, så vidt han icke till annat område i laga ordning öfverflyttar.

Art. III.

Om uppskof med inskrifning och tjenstgöring.

§ 16.

*Uppskof med
inskrifning.*

Uppskof med inskrifning till nästföljande års inskrifningsförrättning kan medgifvas:

- a) den, som af en eller annan möjligen öfvergående anledning, såsom tillfällig sjukdom, försenad kroppsutveckling eller dylikt, vid inskrifningsförrättningen befinnes till tjensten oförmögen eller olämplig; samt
- b) ende arbetsföre sonen till orkeslös eller vanför fader eller till enka, äfvensom ende arbetsföre brodern till ett eller flere minderåriga eller vanföra fader- och moderlösa syskon, dock endast såvida sagda föräldrar eller syskon äro af sonens eller broderns arbete för sitt uppehälle beroende och med honom sammanbo.

Förefinnes dylik anledning till befrielse ännu vid inskrifningsförrättningen det år, under hvilket den värnpligtige fyller sitt tjugufjerde lefnadsår, frikallas han under fredstid från värnpligtens fullgörande i beväringen.

§ 17.

*Uppskof med
tjenstgöring.*

Uppskof med den i § 27 omförmälda tjenstgöring vid hären eller flottan under fredstid kan till det år, under hvilket värnpligtig fyller tjugutvå år, medgifvas:

- a) värnpligtig, som idkar studier och styrker sig behöfva sådant uppskof för avslutande af redan fortskriden lärokurs;
- b) å sjömanshus inskrifven värnpligtig, som enligt intyg från sjömanshusdirektionen är förhyrd för längre resa å handelsfartyg och som

till följd deraf icke utan väsentlig olägenhet kan, så länge resan fortvarar, inställa sig;

c) annan värnpliktig, så vidt giltiga skäl för uppskovets beviljande pröfvas vara anförda, såsom att han sjelf förvaltar och brukar honom tillhörig fast egendom eller sjelf drifver honom tillhörig handels-, fabriks- eller annan industriel rörelse, samt vid inskrifningsförrättningen befinnes af en eller annan anledning icke hafva varit i tillfälle att på lämpligt sätt ordna om fastighetens eller rörelsens skötande under den tid, han för sin militära tjänstgöring skulle blifva frånvarande.

Art. IV.

Om inskrifningsnämnd och inskrifningsrevision.

§ 18.

För hvarje bataljonsområde skall finnas en inskrifningsnämnd, bestående af områdets befälhafvare såsom ordförande samt fyra ledamöter, nemligen en af Konungens Befallningshafvande i det län, till hvilket största delen af området hörer, dertill förordnad lagfaren man, äfvensom för hvarje kompaniområde den rullförande kompaniofficern samt två inom samma område bosatte, icke militäre personer, hvilka jemte ett lika antal suppleanter väljas hvarje gång för två år af landstinget eller, der kompaniområde utgöres af stad, som ej under landsting lyder, af stadsfullmäktige. En af de sålunda utsedde ledamöterna och en af suppleanterne afgå dock efter lottning vid slutet af det år, då denna lag vunnit tillämpning, hvarefter en ledamot och en suppleant årligen väljas. Omfattar kompaniområde landsdelar, hörande under olika landsting, eller landsdel och stad, som ej under landsting lyder, väljas särskildt för hvarje sådan landsdel eller stad två ledamöter i nämnden jemte lika antal suppleanter. De af landsting eller stadsfullmäktige valde ledamöter eller, i händelse de äro hindrade, deras suppleanter deltaga i nämndens förrättningar endast i hvad angår det område, för hvilket de blifvit valde.

*Inskrifnings
nämndens
samman-
sättning.*

För att beslut må kunna af nämnden fattas, erfordras, att ordföranden och minst två ledamöter äro tillstädes. Falla vid omröstning till beslut rösterna lika, gälle den mening, ordföranden biträder.

Nämnden biträdes af en läkare.

§ 19.

*Inskrifnings-
nämndens
åligganden.*

Inskrifningsnämnden, hvars ledamöter sammankallas af Konungens Befallningshafvande i det län, hvartill största delen af bataljonsområdet hörer, tillkommer och åligger:

a) att verkställa de i § 13 omnämnda inskrifningar samt dervid i flottan inskrifva de värnpligtige, hvilka i § 25 mom. 1 omförmålas;

b) att pröfva och besluta om de i §§ 2, 16 och 17 omnämnda frikallelser och uppskof;

c) att mottaga de inskrifnes anmälningar rörande de vapenslag, de önska tillhöra;

d) att pröfva och yttra sig om de inskrifnes lämplighet för det ena eller andra vapenslaget eller för annan befattning vid hären eller flottan;

e) att tillställa de inskrifne den i § 14 omnämnda inskrifningsbok, i hvilken nämndens beslut bör vara antecknad, och med hvilken bör följa ett utdrag af denna lag samt af andra lagar och stadganden rörande krigsmakten; börande sådan inskrifningsbok för värnpliktig, som är å sjömanshus inskrifven och icke vid förrättningen sig inställer, öfversändas till vederbörande sjömanshusdirektion, der inskrifningsboken får af den värnpligtige afhämtas;

f) att förordna om de värnpligtiges öfverförande vid behörig tid till landstormen.

Öfver nämndens beslut föres protokoll af den utaf Konungens Befallningshafvande förordnade ledamoten, och skola, innan nämnden lemna förrättningsstället, såväl inskrifningslängderna som protokollet af nämnden underskrifvas.

§ 20.

*Besvär öfver
inskrifnings-
nämndens
beslut.*

Öfver inskrifningsnämndens beslut må besvär anföras endast af ledamot i nämnden eller af värnpliktig, som beslutet rör. Dessa besvär skola ställas till den i nästföljande § omförmålda inskrifningsrevision samt inom fjorton dagar efter beslutets meddelande ingifvas till Konungens Befallningshafvande i det län, inom hvilket förrättningen egt rum. Besvären må äfven inom behörig tid med posten insändas; dock skall i sådant fall behörigen styrkas, att den klagande egenhändigt undertecknat besvärsskriften eller att densamma på hans begäran eller med hans samtycke blifvit uppsatt.

§ 21.

För hvarje inskrifningsområde skall finnas en inskrifningsrevision, bestående af landshöfdingen eller, i händelse denne har förfall eller embetet är ledigt, landssekreteraren i det län, till hvilket största delen af området hörer, såsom ordförande samt af fyra ledamöter, nemligen inskrifningsområdets befälhafvare äfvensom af hvarje till området hörande län, eller ej under landsting lydande stad, tre inom länet eller staden bosatte män, som jemte tre suppleanter utses för tre år af landstinget eller, för stad, som icke lyder under landsting, af stadsfullmäktige. Efter lottning afgå dock en af de sålunda utsedde ledamöterna jemte en suppleant vid slutet af första året samt ytterligare en ledamot och en suppleant vid slutet af andra året från det, denna lag vunnit tillämpning. En ledamot och en suppleant väljas årligen i de afgångnes ställe, hvarje gång för tre år.

*Inskrifnings-
revisionens
samman-
sättning.*

Der befälhafvare för inskrifningsområde i egenskap af befälhafvare för bataljonsområde deltagit i inskrifningsnämnds förhandlingar, förordnas i kommandoväg annan lämplig militärperson i hans ställe till ledamot af den inskrifningsrevision, som har att till pröfning upptaga samma nämnds beslut.

De af landsting eller stadsfullmäktige valde ledamöter eller, i händelse de äro förhindrade, deras suppleanter deltaga i nämnda förrättning endast i hvad den angår det område, för hvilket de blifvit valde.

Om det antal ledamöter, som för beslut erfordras, så ock om omröstning gälle för inskrifningsrevision hvad i § 18 är om inskrifningsnämnd stadgadt.

Revisionen biträdes af en militärläkare och en dertill förordnad civilläkare.

§ 22.

Inskrifningsrevisionen, som sammanträder på kallelse af ordföranden, tillkommer:

*Inskrifnings-
revisionens
verksamhet.*

a) att pröfva och afdöma besvär mot inskrifningsnämnds beslut;

b) att granska och, der så skäligt finnes, ändra sådana inskrifningsnämnds beslut, öfver hvilka olika meningar varit inom nämnden till protokollet antecknade;

c) att bland de värnpligtige, som enligt § 19 dertill pröfvats lämplige, uttaga det antal, som från inskrifningsområdet skall tilldelas rytteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och trängen, hvarvid i första rummet till nyssnämnda vapen uttagas de, hvilka dertill sig anmält;

d) att i afseende å dem, hvilka enligt § 25 mom. 2 skola i flottan inskrifvas, tillämpa hvad här ofvan blifvit om inskrifning till specialvapen föreskrifvet.

Inskrifningsrevisionens beslut öfverlemnas till Konungens Befallningshafvande för att genom dess försorg vederbörande kungöras.

§ 23.

Ej må i inskrifningsrevisionens beslut ändring sökas.

Inskrifningsrevisionens beslut må ej öfverklagas.

Art. V.

Om de värnpligtiges tjenstskyldighet i beväringen.

§ 24.

Tjenstskyldighet vid bestämt vapen.

Värnpliktig är skyldig att tjenstgöra vid det vapen, i hvilket han inskrifves.

§ 25.

Värnpligtigs inskrifning i flottan.

1. I flottan inskrifvas:

- a) å sjömanshus inskrifne värnpligtige, samt
- b) lotsar och lotslärlingar.

2. Dessutom skola till det antal, som Konungen pröfvar erforderligt, i flottan inskrifvas andra yrkesmän, som anses vara för flottan behöflige.

Värnpligtigs hänvisning till hären.

3. Alla värnpligtige, som icke blifvit inskrifne i flottan, äro underkastade inskrifning i hären.

§ 26.

Uttagning till olika vapen.

Värnpligtige uttagas ur inskrifningsområden, på sätt §§ 19 och 22 bestämma, till rytteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna, trängen och flottan, hvarefter öfrige värnpligtige tilldelas fotfolket.

§ 27.

Värnpligtigs utbildningstid.

1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid i fyratiodva dagar, hvilken tjenstgöring skall fullgöras vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt flottan under det första året, men vid fotfolket och trängen under två år med tjugusju dagar under det första året och femton dagar under det derpå följande.

2. Från all öfning i fredstid befrias:

a) lotsar och lotslärlingar,

b) värnpliktig, som styrker, att han vid ingången af det år, då han fyller tjuguetå år, varit vid sjömanshus inskrifven minst fyra år och deraf under minst tolf månader haft anställning i utrikes sjöfart; med skyldighet likväl att för åtnjutandet af sådan befrielse tillhöra flottans reserv under hela sin värnpligtstid och derutöfver till och med det kalenderår, under hvilket han fyller fyratio år.

§ 28.

1. Då rikets försvar det kräfver, må Konungen efter Statsrådets *Uppbåd till tjänstgöring.* hörande till tjänstgöring inkalla beväringen eller de större eller mindre delar deraf, som finnas behöfliga.

2. Utom de förenade rikenas gränser må beväringen vid hären användas endast till rikets försvar, och efter det att Statsrådet blifvit hördt samt riksdagskallelse utfärdats.

§ 29.

Värnpliktig inkallas till tjänstgöring af vederbörande befäl antingen *Sättet för inkallelse till tjänstgöring.* genom kungörelse, som minst två gånger uppläses i kyrkorna och införes i en eller flere af ortens tidningar, eller genom omedelbar order.

§ 30.

Värnpliktig vare skyldig att, då han är inkallad till tjänstgöring, *Tjensteför- rättning.* verkställa den tjensteförrättning, honom af vederbörande befälhafvare anvisas; dock att personer med särskild yrkeskunskap företrädesvis användas i de förrättningar, der denna deras yrkeskunskap kan vara påkallad.

§ 31.

Till tjänstgöring inkallad värnpliktig är underkastad de i krigslag *När värn- pliktig lyder under krigslag.* gifna bestämmelser, såväl under all tjänstgöring och under marscher, då han står under militärbefäl, som ock i fråga om åtlydnad af påbud, hvarigenom han vid utbrott af eller fara för krig inkallas till tjänstgöring.

§ 32.

De till beväringen hörande värnpligtige, som icke under årets lopp varit inkallade till tjänstgöring, skola undergå mönstring kompanivis *Mönstrings- skyldighet för icke inkallade.* eller, då kompaniområdets vidsträckthet dertill föranleder, socknevis; dock

äro de å sjömanshus inskrifne från inställelse vid dylik mönstring befriade, så ock öfrige värnpligtige, hvilka till befälet aflemna tillförlitlig uppgift om sin bostad.

§ 33.

*Värnpligtiges
vistelseort och
anmälnings-
skyldighet.*

1. För värnpliktig, som tillhör beväringen, gäller:

a) att han under hela sin tjänstetid tillhör det vapen, vid hvilket han fått sin första utbildning;

b) att den, som blifvit inskrifven i hären, skall, då han till annat inskrifningsområde afflyttar, tillhöra den truppafdelning, som erhåller sine värnpligtige från det område, i hvilket han inflyttar, hvaremot värnpliktig vid flottan tillhör, derest han är å sjömanshus inskrifven, den flottans station, som erhåller värnpligtige från det sjömanshus, der han senast inskrifvits, men i annat fall den station, som är närmast belägen till det inskrifningsområde, i hvilket han är bosatt;

c) att, om han icke är till tjänstgöring inkallad, när landstormen inom hans ort uppbådas, han är pliktig utgå med densamma och då har lika skyldighet med landstormsman.

2. För den i hären inskrifne värnpligtige, som tillhör beväringen, gäller dessutom:

a) att, om han vill för längre tid än två månader vistas utom kompaniområdet, anmälan derom skall före afresan göras hos vederbörande kompanibefäl;

b) att, vid afflyttning till annat kompaniområde för att der mantalskrifvas, han är pliktig derom göra anmälan såväl före afflyttningen hos det kompanibefäl, hvarunder han förut stått, som ock, inom en månad efter ankomsten till den nya boningsorten, hos närmaste befäl vid det kompani, inom hvars område han inflyttat.

3. Den, hvilken enligt § 27 mom. 2 tillhör flottans reserv, så ock annan värnpliktig vid flottan, som är inskrifven å sjömanshus, är skyldig att, då han flyttar från ett sjömanshus till ett annat, derom göra anmälan hos kompanibefälet vid så väl det ena som det andra af de kompaniömråden, inom hvilka dessa sjömanshus äro belägna, men, derest han upphör att vara vid sjömanshus inskrifven, skall dylik anmälan göras, dels hos kompanibefälet vid det kompaniömråde, inom hvilket det sjömanshus är beläget, der han senast varit inskrifven, dels hos befälet vid det kompani, inom hvars område han är bosatt, börande sålunda föreskrifna anmälningar ske senast en månad efter det ombyte af eller afgång från sjömanshus egt rum.

Värnpliktig vid flottan, hvilken icke är vid sjömanshus inskrifven, vare underkastad de i mom. 2 gifna bestämmelser rörande anmälan vid tillfällig vistelse utom kompaniområdet eller vid afflyttning.

4. De i mom. 2 och 3 af denna paragraf omförmälda anmälningar må af den värnpligtige göras antingen omedelbart eller ock genom vederbörande presterskap eller sjömanshusdirektion.

§ 34.

Den, som innehaft anställning vid härens eller flottans stam under minst två år, anses hafva fullgjort sin beväringsofning, men skall efter erhållet afsked tillhöra beväringen till och med det kalenderår, under hvilket han fyller trettio två år. Värnpliktig, som tillhört härens eller flottans stam.

Art. VI.

Om de värnpligtiges underhåll och förmåner i beväringen.

§ 35.

1. Under marsch till och från mötesplatsen erhåller värnpliktig marschafföning enligt särskilda bestämmelser. Förmåner under marsch.

2. Under öfrig tjenstgöring erhåller värnpliktig underhåll, sjukvård, beklädnad, utredningspersedlar och annan erforderlig utrustning samt dessutom dagafföning, likaledes enligt särskilda bestämmelser. Förmåner under öfrig tjenstgöring.

3. Värnpliktig, som under tjenstgöring ådrager sig sådan skada, att hans arbetsförmåga derigenom i större eller mindre mån minskas, erhåller det understöd eller den pension, som författningarna rörande pensionering vid hären eller flottan bestämma. Pensionering.

Art. VII.

Om landstormen.

§ 36.

Landstormen kan endast under krig och till hemortens försvar uppkallas efter derom af Konungen i Statsrådet fattadt beslut. Uppbådad landstormsman är underkastad i krigslag gifna bestämmelser. Landstormsmans tjenstgöringsskyldighet.

§ 37.

*Landstormens
tjenstgörings-
område.* Landstormen må icke föras utom eget och närmast tillgränsande inskrifningsområden.

§ 38.

*Befäl vid
landstormen.* 1. Befälhafvarne inom inskrifnings-, bataljons- och kompaniområdena äro under fredstid befälhafvare äfven för landstormen inom motsvarande områden.

2. Befälhafvare för afdelningsområdes landstorm förordnas af fördelningsgeneralen; och ega desse befälhafvare att utse behöfligt underbefäl.

3. Under krig förordnar Konungen befälhafvare för de större afdelningar af landstormen, som då kunna bildas.

§ 39.

*Landstormsmans
underhåll och för-
måner.* Landstormsmän är under tjenstgöring pligtiga att själf förse sig med kläder och att, derest staten icke kan genast vid uppkallandet anskaffa föda, under tiden förse sig äfven med sådan, mot ersättning af staten för värdet af soldatportion.

Vapen, ammunition samt fälttecken, angifvande landstormsmans egenkap af krigsman, tillhandahållas af staten.

Art. VIII.

Om påföljd för åsidosättande af denna lags föreskrifter och om laga förfall.

§ 40.

*Underlåten
anmälan om
flyttning.* Värnpliktig, som utan laga förfall underlåter fullgöra hvad honom enligt § 33 mom. 2 och mom. 3 åligger, böte för hvarje gång fem kronor.

§ 41.

*Uteblifvande
från inskrif-
ning.* 1. Värnpliktig, som förfallolöst uteblifver från den i § 13 omfördälda inskrifningsförrättning, böte första gången tio kronor, och för

hvarje gång, han ånyo dermed beträdes, tjugu kronor, samt vare dessutom i hvarje fall underkastad äfventyr att blifva hemtad på egen bekostnad.

2. Värnpliktig, som på grund af § 15 inställer sig vid inskrifningsförrättning å annan ort, än der han är mantalsskrifven, men dervid försummar aflemna prestbetyg, samt till följd deraf icke kan emottagas, anses lika med den, som icke inställt sig till inskrifningsförrättning.

*Försummelse
att aflemna
prestbetyg.*

3. Uraktlåter värnpliktig, som blifvit i föreskrifven ordning inkallad till tjenstgöring, utan laga förfall att sig inställa, och är han icke jemlikt § 31 att härför anse efter krigslag, böte dubbelt mot hvad i mom. 1 sägs och vare jemväl underkastad der stadgadt hemtningsäfventyr.

§ 42.

Värnpliktig, som bort inställa sig till sådan mönstring, som i § 32 omnämnes, men utan laga förfall uteblifvit, böte hvarje gång fem kronor.

*Försummad
inställelse till
mönstring.*

§ 43.

1. Såsom laga förfall för uteblifvande från inskrifning eller tjenstgöring eller för annan uraktlåtenhet att fullgöra denna lags bestämmelser anses, om man är sjuk, om man är i Konungens och rikets tjenst uppådad eller faren eller om man sitter i häkte; vederbörande dock obetaget att, då andra än nu sagda förfall förebaras, pröfva, om de äro af den vikt, att de må gälla såsom ursäkt.

Laga förfall.

2. För vid sjömanshus inskrifven värnpliktig skall under krigstid dessutom såsom laga förfall för inställelse till tjenstgöring räknas att vara på utrikes sjöresa stadd; inträdande dock tjenstskyldigheten, så snart den värnpligtige anländer till svensk hamn eller sammanträffar med svenskt örlogsfartyg.

§ 44.

Sjukdom skall, för att såsom laga förfall anses, styrkas med behörig läkares intyg, hvilket den värnpligtige är skyldig sjelf anskaffa. Kan han ej skaffa läkarebetyg, vare honom tillåtet att styrka förfallet med intyg af prest i församlingen eller af ordförande i kommunalstämman eller ordförande eller ledamot i kommunalnämnden.

*Intyg om
sjukdom.*

Art. IX.

Om åtal, så ock om påförande, indrifning och användning af böter enligt denna lag.

§ 45.

Åtal. Förseelser mot lagbuden i § 33 mom. 2 och mom. 3 åtalas af allmän åklagare vid laga domstol.

§ 46.

Böters påförande.

1. Å böter, som jemlikt §§ 41 och 42 anses böra påföras värnpligtige, hvilka från inskrifningsförrättning, mönstring eller vapenöfning uteblifvit utan att hafva anmält och med sådant intyg, som i § 44 sägs, styrkt sjukdomsförfall, skola förteckningar länsvis uppgöras och till Konungens Befallningshafvande ofördröjligen insändas. Uppgörande och insändande af bötesförteckning åligger vid inskrifningsförrättning den af Konungens Befallningshafvande förordnade ledamot, som öfver inskrifningsnämndens beslut förer protokoll, vid mönstring den officer, som förrättat mönstringen, och vid vapenöfnings slut vederbörande chefs-embete; skolande inskrifningsnämnden, innan den lemnar förrättningsstället, granska och underteckna den af protokollsföranden uppgjorda bötesförteckning.

2. Särskilda utdrag af de enligt mom. 1 inkommande förteckningar skola till vederbörande kronofogdar och magistrater öfversändas försedda med Konungens Befallningshafvandes resolution, att de i utdragen upptagna böter må hos de värnpligtige omedelbarligen uttagas, derest de icke deremot något invända, men att, derest de vilja för uteblifvandet styrka laga förfall eller eljest åberopa någon omständighet, som kan leda till deras frikännande från bötesansvar, i hvilken händelse de ega undfå skriftlig del af resolutionen i hvad dem rör, de skola inom trettio dagar derefter till vederbörande kronofogde eller magistrat ingifva de bevis, som till styrkande af deras mot böternas indrifvande gjorda invändningar åberopas, vid påföljd för uraktlåtenhet deraf, att böterna utan hinder af samma invändningar må i laga ordning uttagas. Inkommande bevis skola ofördröjligen till Konungens Befallningshafvande insändas, hvarefter Konungens Befallningshafvande, efter pröfning af förekommande omständigheter, meddelar beslut i saken.

3. Åtnöjes värnpliktig icke med Konungens Befallningshafvandes beslut, hvarigenom böter för uteblifvande från inskrifnings- eller mönstringsförrättning eller från vapenöfning blifvit honom slutligen påförda, eger han att inom trettio dagar efter erhållen del af beslutet till Konungens Befallningshafvande ingifva sina till Konungen ställda underdåniga besvär, hvilka derpå af Konungens Befallningshafvande jemte eget yttrande till Landtförsvares- eller Sjöförsvarsdepartementet insändas. Besvären må äfven till Konungens Befallningshafvande med posten insändas; och skall i sådant fall behörigen styrkas, att den klagande egenhändigt undertecknat besvärsskriften eller att densamma på hans begäran eller med hans samtycke blifvit uppsatt.

§ 47.

Böter enligt denna lag förvandlas, vid bristande tillgång till deras gäldande, enligt allmän strafflag. *Böters förvandling.*

§ 48.

De enligt denna lag inflytande böter skola under särskild titel i Kronans räkenskaper redovisas och ingå till den redan till förmån för beväringssmannskapet bildade invalid- och pensionsfond, hvilken fonds ändamål skall vara att bereda understöd åt värnpligtige, som under tjänstgöring erhållit sådan skada, att de derigenom blifvit i större eller mindre mån oförmögne att sig med arbete försörja, samt för enkor och barn efter värnpligtige, som aflidit i krig eller till följd af i krig ådragen sjukdom eller skada, dock utan att sådant för närvarande medför någon rubbning af den de värnpligtige i § 35 mom. 3 tillförsäkrade rätt till understöd. *Böters användning.*

§ 49.

Denna lag skall tillämpas från ingången af år 1887, från hvilken tid alltså ej mindre Kongl. kungörelsen angående den allmänna beväringen den 13 November 1860 med deri sedermera gjorda ändringar och tillägg, förutom stadgandena i nämnda kungörelses §§ 5 och 39, än äfven de af Konungen i afseende å den allmänna beväringens mönstringar och öfningsmöten särskildt meddelade bestämmelser, så vidt de strida mot innehållet af denna lag, skola upphöra att gälla. *Tidpunkten, från hvilken lagen skall tillämpas.*

§ 50.

Närmare föreskrifter. De för denna lags tillämpning erforderliga närmare föreskrifter meddelas af Konungen.

§ 51.

Ändring eller upphäfvande af lagen. Denna lag må icke ändras eller upphävas utan Konungs och Riksdags sammanstående beslut.

Öfvergående stadganden.

§ 52.

Öfningstiden. De särskilda bestämmelserna i § 27 mom. 1 angående de värnpligtiges öfningstid skola endast efter hand tillämpas, på det sätt att

vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt flottan

under hvartdera af åren 1887 och 1888 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i trettiosex dagar och under år 1887 värnpligtige tillhörande andra årsklassen, med undantag af de å sjömanshus inskrifne, i femton dagar;

under hvartdera af åren 1889 och 1890 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i trettioåtta dagar; och

under hvartdera af åren 1891 och 1892 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i fyrtio dagar;

hvarrefter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft; samt

vid fotfolket och trängen

under hvartdera af åren 1887 och 1888 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i tjuguen dagar och värnpligtige tillhörande andra årsklassen i femton dagar;

under hvartdera af åren 1889 och 1890 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i tjugutre dagar och värnpligtige tillhörande andra årsklassen i femton dagar; och

under hvartdera af åren 1891 och 1892 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i tjugufem dagar och värnpligtige tillhörande andra årsklassen i femton dagar;

hvarrefter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft.

§ 53.

Denna lag har icke tillämpning å invånarne på Gotland, utan skola *Gotlands in-* desse tills vidare på förut öfligt sätt fullgöra sina skyldigheter i afse- *vånare.* ende å öns försvar.

§ 54.

Af Konungen bestämmes, om och i hvad mån samt under hvilka *Lappbefolk-* vilkor befrielse från de i denna lag föreskrifna skyldigheter må kunna *ningen.* tills vidare medgifvas den nomadiserande lappbefolkningen.
